आर्थिक बर्ष २०७८/०७९ मा गण्डकी आयुर्वेद औषधालयबाट सम्पन्न कार्यक्रमहरुको

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

प्रदेश सरकार

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

स्वास्थ्य निर्देशनालय

गण्डकी आयुर्वेद औषधालय, कास्की

गण्डकी प्रदेश, पोखरा

फोन नं: ०६१-५६३५२८

ईमेल:- gandakiayurveda@gmail.com

info.gaa.gandaki@gov.np

website :- gaa.gandaki.gov.np

विषयसूची

१ पृष्ठभूमि- कास्की जिल्लाको परिचय

२ कास्की जिल्लामा आयुर्वेद संस्थाहरु

३ कार्यालयको भौतिक पूर्वाधारहरु

४ कार्यालयको संगठन संरचना र शाखाहरुको जिम्मेवारी

५ निजी आयुर्वेद संस्थाको विवरण

६ बिरामी तथ्याङ्क विवरण

७ प्रदेश सरकारबाट प्राप्त बार्षिक कार्यक्रमहरुको विवरण

८ वार्षिक लक्ष्य अनुसार सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरु

९ प्रगति विवरणहरु अनुसुचि २

१० विविध

११ फोटोहरु

१ पृष्ठभूमि

१.१ परिचय

नेपालको संविधानले आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई प्रत्येक नागरिकको मौलिक हकको रुपमा स्थापित गरेको छ । देश संघीय शासन प्रणालीमा गइसकेकोले संघीय संरचनाको वस्तुगत धरातलमा आधारित रही गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवालाई सबै नागरिकको सर्वसुलभ पहुँचमा पुर्याउनु राज्यको दायित्व हो । नेपालमा सत्रौं शताब्दीमा सिंहदरवार वैद्यखानाको स्थापनसँगै आयुर्वेद उपचार पद्धतिको विकास भएको थियो । वि. सं. १९४७ मा वीर अस्पतालको स्थापना भएसँगै आधुनिक चिकित्सा पद्धतिको संस्थागत विकास भएको हो भने । वि. सं. १९७४ सालमा श्री ३ महाराज चन्द्र शम्शेरले पहिलो आयुर्वेद चिकित्सकलय एवं पाठशालाको स्थापना गरि आयुर्वेद चिकित्सा पद्धतिको विकास प्रयास गरिएको थियो । समग्रमा स्वास्थ्य क्षेत्रको योजनावद्ध विकास भने वि. सं. २०१३ को प्रथम आवधिक योजनासँगै शुरुवात भएको पाइन्छ । वि. सं. २०३२ मा १५ वर्षे प्रथम दीर्घकालिन स्वास्थ्य योजना लागू भएको र वि. सं. २०५४ मा २० वर्षे दोस्रो दीर्घकालीन स्वास्थ्य योजना लागू भएको थियो । वि. सं. २०४६ को राजनैतिक परिवर्तन पछि नेपाली जनताको परिवर्तनको अपेक्ष अनुरुप आएको राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०४८ ले गाउँ गाउँसम्म प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा विस्तार गरियो भने वि. सं. २०५२ मा राष्ट्रिय आयुर्वेद स्वास्थ्य नीति लागु गरी प्रत्येक जिल्लामा जिल्ला स्तरीय आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्था र ५ गाविसलाई सहज हुने गरी १ आयुर्वेद औषधालय स्थापना गर्ने नीति अनुरुप आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्थाहरुको स्थापना गरिंदै लगिएको थियो ।

१.२ कार्यालयका उद्धेश्यहरु

आयुर्वेद चिकित्सा वैदिक कालदेखि शास्वत रुपमा चल्दै आएको चिकित्सा हो । वि. सं. २०२४ मा यस कार्यालय गण्डकी अञ्चल आयुर्वेद औषधालयको रुपमा वेगनासमा स्थापना भएको थियो । त्यस पछि वि. सं. २०५८ मा आयुर्वेद विभागबाट जिल्लामा रहेका साधारण औषधालयहरुको आर्थिक कारोबार जिल्लास्तरीय कार्यालयबाट गर्ने निर्णय भए अनुसार सदरमुकाम बाहिर रहेका जिल्लास्तरीय कार्यालयहरु जिल्ला सदरमुकाम ल्याउने नीति अनुसार लेखनाथ नगरपालिका ३ अर्घौमा रहेको लेखनाथ आयुर्वेद औषधालयको भवनमा स्थानान्तरण गरि यहाँ स्थित औषधालयलाई वेगनास आयुर्वेद औषधालयको रुपमा वेगनासमा स्थानान्तरण गरिएको थियो । यसपछि निरन्तर रुपमा यस कार्यालय संचालनमा रहेको छ । देशको संघीय संरचना अनुसार यस कार्यालय नेपाल कै सबभन्दा ठूलो महानगर पालिका पोखरा २६ को आयुर्वेदिक मार्गमा रहेको छ । प्रदेश अन्तर्गत रहेको र नेपाल

सरकारको मन्त्री परिषद्को अंचल शब्द हटाउने निर्णय भए अनुसार गण्डकी प्रदेश सरकारको २०७७ वैशाख २३ को निर्णय अनुसार हाल गण्डकी आयुर्वेद औषधालय को नाममा रहेको छ । यस कार्यालयले स्थापना देखिनै आयुर्वेद चिकित्सा सेवा दिदैं आइरहेको छ ।

कास्की जिल्ला नेपालकै महत्वपूर्ण पर्यटकीय स्थल पोखरा सहितको जिल्ला हो । यस जिल्लाको सदरमुकाम पोखरा हो जुन हाल गण्डकी प्रदेश राजधानी पनि हो । विश्व मानचित्रमा यस जिल्ला २८ ̊०६" उत्तरी अक्षांश देखि २८ ̊३६" उत्तरी अक्षांशसम्म र ८३°४०" पूर्व देशान्तर देखि ८४°१२" पूर्व देशान्तर सम्म फैलिएको छ । यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल २०१७०० हेक्टर छ र सिमानामा पूर्वमा तनहुँ र लमजुङ, पश्चिममा पर्वत र म्याग्दी, उत्तरमा मनाङ्ग र मुस्ताङ, दक्षिणमा स्याङजा जिल्ला पर्दछ । समुद्र सतह देखि मादी नदीको किनारमा करिव ४५० मिटर र अग्लो अन्नपूर्ण प्रथम ८०९१ मिटर रहेको छ । उत्तर तर्फको मनमोहक हिम श्रृखला, सेती नदीको गहिरो खोच/गल्छी, उपत्यका र ताल तलैया यस जिल्लाका आभूषण हुन् ।

२०६८ सालको राष्ट्रिय जनसंख्या अनुसार यस जिल्लामा जम्मा घरसंख्या १२५६९३ र कुल जनसंख्या ४९२०९८ रहेको छ जसमा पुरुष २३६३८५ र महिला २५५७१३ रहेकोछ । यस जिल्लाको जनसंख्या वृद्धिदर २.५७ प्रतिशत रहेको छ भने जनघनत्व २४४ प्रति वर्ग कि.मि. रहेको छ । यस जिल्लामा गुरुङ, ब्राह्मण, क्षेत्री, मगर, नेवार, थकाली, विश्वकर्मा, परियार, मिजार आदि जातका मानिसहरुको मुख्य रुपमा बसोबास गर्दछन ।

यस जिल्लामा देशकै ठूलो महानगरपालिकाको रुपमा परिचित पोखरा महानगरपालिका र चार वटा गाउँपालिकाहरु (माछापुच्छ्रे, अन्नपूर्ण , मादी र रुपा) रहेका छन र ३ निर्वाचन क्षेत्र रहेको छ ।

यस जिल्लामा देशकै ठूलो महानगरपालिकाको रुपमा परिचित पोखरा महानगरपालिका र चारवटा गाउँपालिका (माछापुच्छ्रे, अन्नपूर्ण, मादी र रुपा) हरु रहेका छन् र ३ निर्वाचन क्षेत्र रहेको छ ।

१.३ कार्यालयका जिम्मेवारीहरु

- नेपाल तथा सरकारद्वारा सञ्चालित आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी कायक्रहरु गर्ने ।
- कास्की जिल्लामा संचालित आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा सेवा संञ्चालन गर्ने सरकारी तथा निजी स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिने सेवाको अनुगमन, निरिक्षण, आवश्यक मार्गदर्शन दिने ।
- अन्य दैनिक प्रशासनिक कार्यहरु गर्ने ।

- आयुर्वेदमा वर्णित उद्देश्य स्वास्थ व्यक्तिको स्वास्थ्यको रक्षा गर्न र रोगीको रोगको उपचार गर्न नेपाल सरकारले तोकेका विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने जस्तै बिरामीको जाँच, रोग निदान, उपचार, निःशुल्क आयुर्वेद औषधि वितरण, आयुर्वेद सम्बन्धी जानकारी गराउने, आदि
- जिल्लाको आधिकारिक आयुर्वेद संस्थाको रुपमा काम गर्ने ।

२ कास्की जिल्लामा रहेका सरकारी आयुर्वेद संस्थाहरु

क) गण्डकी आयुर्वेद औषधालय, लेखनाथ, पोखरा २६, गण्डकी प्रदेश अन्तर्गत

ख) शिशुवा आयुर्वेद औषधालय, शिशुवा पोखरा ३०, पोखरा महानगर पालिका अन्तर्गत

ग) वेगनास आयुर्वेद औषधालय, वेगनास पोखरा ३१, पोखरा महानगर पालिका अन्तर्गत

घ) देउराली आयुर्वेद औषधालय, देउराली रुपा ५, रुपा गा. पा. अन्तर्गत

ङ) हंसपोखरी आयुर्वेद औषधालय, हंसपोखरी रुपा ७, रुपा गा. पा. अन्तर्गत

च) लुम्ले आयुर्वेद औषधालय, लुम्ले अन्नपूर्ण ६, अन्नपूर्ण गा. पा. अन्तर्गत

हालै स्थापना भएका(कार्यक्रम अन्तर्गत)

१) नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, सिक्लेस मादी १, गण्डकी आयुर्वेद औषधालय अन्तर्गत

२) नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, नागडाँडा अन्नपूर्ण १, गण्डकी आयुर्वेद औषधालय अन्तर्गत

३) नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, पुम्दीभुम्दी पोखरा २२, गण्डकी आयुर्वेद औषधालय अन्तर्गत

४) PHC मा जीवनशैली व्यावस्थापन तथा आयुर्वेद सेवा केन्द्र, थुम्सीकोट PHC मादी १०, गण्डकी आयुर्वेद औषधालय अन्तर्गत

५) सहरी स्वास्थ्य प्रवर्धन केन्द्र पेखरा ८ नयाँबजार पोखरा महानगर पालिका अन्तर्गत

६) PHC मा एकिकृत स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम, भेडाबारी PHC माछापुच्छ्रे ६, धिताल स्वास्थ्य निर्देशनालय गण्डकी प्रदेश अन्तर्गत

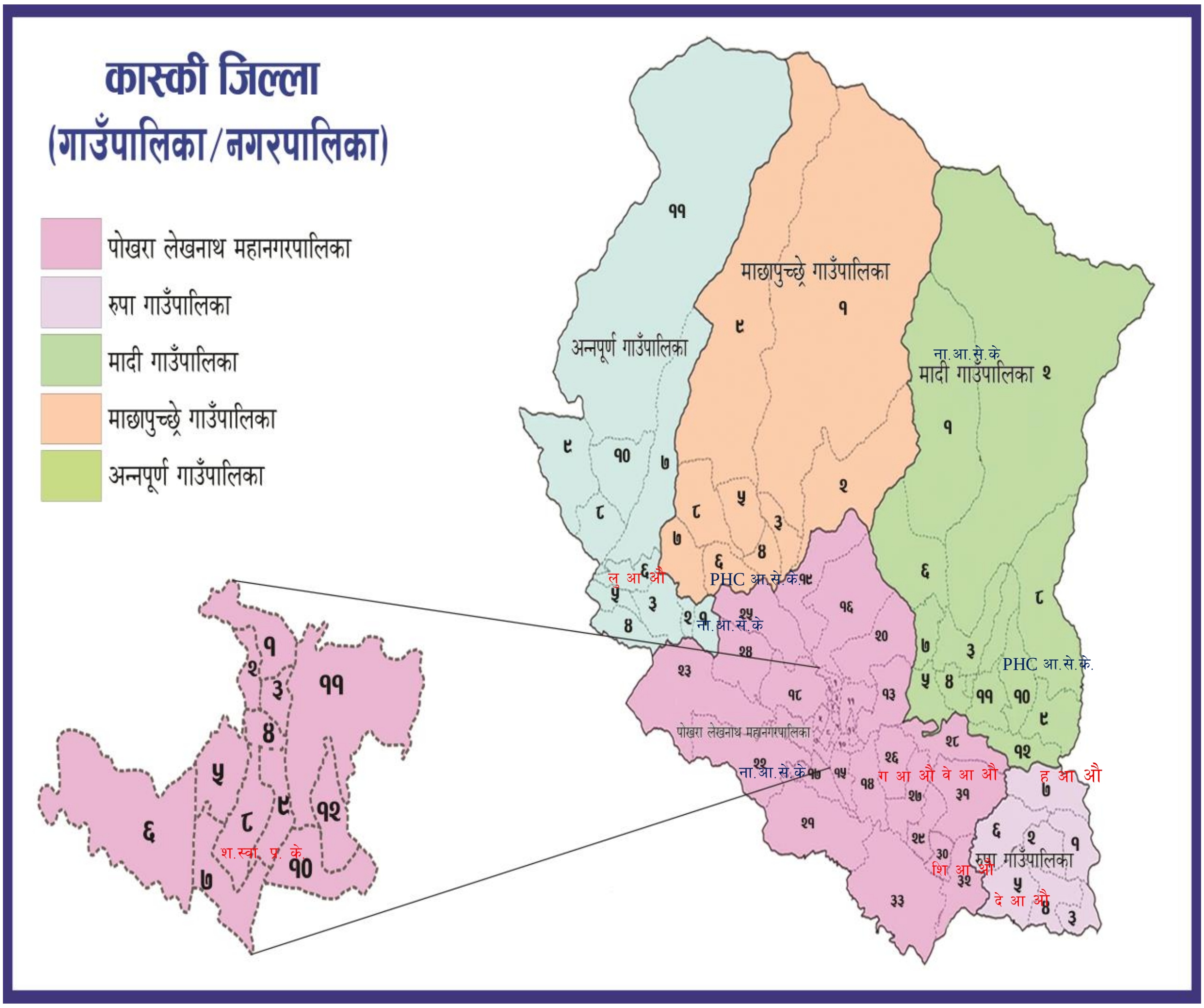

चित्र नं. १ जिल्लामा रहेका सरकारी आयुर्वेद संस्थाहरु

३ कार्यालयको भौतिक पूर्वाधार

क्र. स	कार्यालयको नाम	स्थापना मिति	जग्गाको क्षेत्रफल	भवनको विवरण (कच्ची/पक्की,आफ्नै/ भाडाको)	कम्पाउन्ड वाल्ड(छ, छैन)	स्टाफ क्वाटर (छ,छैन/प्रयास,अ प्रयास)	खानेपानी को व्यवस्था (छ/छैन)	सवारी साधन (छ,छैन/प्रयास,अप्र यास)	कैफियत
१	गण्डकी आयुर्वेद औषधालय	२०२४	2-5-2-3 1-4-3-3	३ भवन खाली जग्गा	छ	छैन	छ	स्कूटर १ थान संचालनमा रहेको	

४ कार्यालयको संगठन संरचना र शाखाहरुको जिम्मेवारी

४.१ : कार्यालयको संगठन संरचना

प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय

गण्डकी आयुर्वेद औषधालय, कास्की

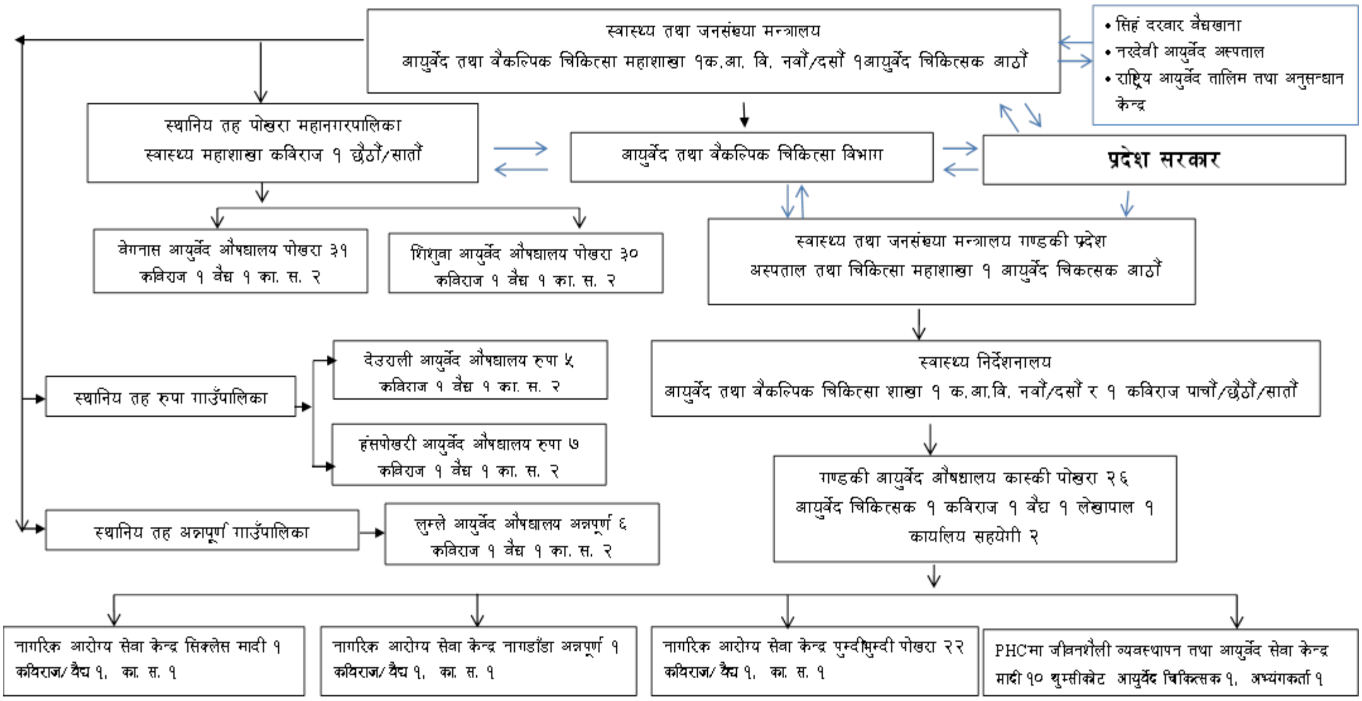

४.२ : कार्यालयमा कर्मचारी दरबन्दी तथा पदपुर्तीको विवरण

क स	**पद**	**श्रेणी/तह**	**दरब न्दी**	**सेवा**	**समुह**	**पदपुर्ती**		**कैफियत**
						स्थायी	**करार सेवा**	
१	आयुर्वेद चिकित्सक	आठौं	१	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	१	०	
२	कविराज	पाचौं/छैठौं/सातौं	१	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	१	०	
३	वैद्य	चौथो/पाचौं/छैठौं	१	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	१	०	
४	लेखापाल	चौथो/पाचौं/छैठौं	१	प्रसाशन	लेखा	१	०	
५	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीवीहिन	२	प्रसाशन	सा. प्रसाशन	१	०	१ करार
	जम्मा		६			५		१

४.३ कार्यालयका कर्मचारीको विवरण र जिम्मेवारी

क.स .	पद (हालको)	तह/श्रेणी	कर्मचारीको नाम थर	जिम्मेवारी	कैफियत
१	आयुर्वेद चिकित्सक	आठौं	डा. कुमार कासुला	कार्यालय प्रमुख	
२	ब. कविराज निरिक्षक	सातौं	श्री नविन किरण भुसाल	प्रशासन, तथांक एवं सूचना अधिकारी	

३	वैद्य निरिक्षक	छैठौं	श्री सीता शर्मा	स्टोर, तथांक	
४	लेखापाल	पाचौं	श्री कृष्ण प्रसाद पौडेल	लेखा	
५	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन पाचौं	श्री बाबुराम भण्डारी	सरसफाई, कार्यलय सुरक्षा, औषधि कुट्ने	
६	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन	श्री शोभा खनाल पौडेल	सरसफाई, कार्यलय सुरक्षा, औषधि कुट्ने	
७	अभ्यङ्गकर्ता		श्री कविता अधिकारी	करार ग.आ.औ.	०७९ आषाढसम्म
८	अभ्यङ्गकर्ता		श्री सन्तोष भुजेल	करार ग.आ.औ.	०७९ आषाढसम्म
९	ल्याब असिस्टेण्ट	चौथो	श्री जगत राज पौडेल	करार ग.आ.औ.	०७९ आषाढसम्म
१०	आयुर्वेद चिकित्सक	आठौं	डा. अचुत शाली घिमिरे	करार PHC थुम्सीकोट, मादी १०	०७९ आषाढसम्म
११	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन	विमला सुवेदी	करार PHC थुम्सीकोट, मादी १०	०७९ आषाढसम्म
१२	वैद्य	चौथो	श्री अनिश कुमार दास	करार ना. आ.से. केन्द्र, सिक्लेस, मादी १	०७९ आषाढसम्म
१३	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन	श्री भक्त बहादुर गुरुङ्ग	करार ना. आ.से. केन्द्र, सिक्लेस, मादी १	०७९ आषाढसम्म
१४	वैद्य	चौथो	श्री जमुना लामिछाने	करार ना. आ.से. केन्द्र,नागडाँडा,अन्नपूर्ण १	०७९ आषाढसम्म
१५	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन	श्री मिना कुँवर	करार ना. आ.से. केन्द्र,नागडाँडा,अन्नपूर्ण १	०७९ आषाढसम्म
१६	कविराज	पाचौं	श्री गोविन्द आचार्य	करार ना.आ.से.केन्द्र,पुम्दीभुम्दी, पोखरा २२	०७९ आषाढसम्म
१७	का. स.	श्रेणीविहिन	श्री भेषराज बराल	करार ना.आ.से.केन्द्र,पुम्दीभुम्दी, पोखरा २२	०७९ आषाढसम्म

५ निजी र सामुदायिक आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

कुनै पनि संस्थाले यस कार्यालयबाट अनुमति लिएको छैन ।

६ बिरामी तथ्याङ्क विवरण

सि.नं.	विवरण	जना
१	जिल्लाका जम्मा बिरामी संख्या	४४०५
२	औषधालयहरुका जम्मा बिरामी	१२६४२
३	नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र जम्मा बिरामी	४२०७
४	**सबैको बहिरङ्ग सेवाका जम्मा बिरामी संख्या**	**२१२५४**
५	स्तनपायी सेवाग्राहीको संख्या	२९८
६	जेष्ठनागरिक सेवाका जम्मा संख्या	१२७१
७	पञ्चकर्म सेवा/पूर्वकर्मसेवाका जम्मा बिरामी संख्या	३३०६
८	गाउँघर क्लिनिक	२०१७
९	आयुर्वेद स्वास्थ्य शिविर	१७८

१०	ल्याब परिक्षण	५५०
११	क्षारसूत्र	२
१२	स्वस्थ जीवन कार्यक्रम	११८
१३	अन्य	११०७
	कूल बिरामी संख्या	**३०१०१**

७ प्रदेश सरकारबाट प्राप्त बार्षिक कार्यक्रम र बजेटको लक्ष्य/प्रगति विवरण

क) गण्डकी प्रदेशबाट प्राप्त वार्षिक कार्यक्रम संख्या १२ र बजेट रु. ३७,००,०००।–अर्न्तगत सम्पादन गरेका कार्यक्रमको विवरण

कार्यक्रम क्रियाकलापको नाम-

१.स्वास्थ्य प्रवर्धनका लागि जीवनशैली परिवर्तन कार्यक्रम तथा योग

विनियोजित बजेट रु ३,००,०००|-

पृष्ठभूमि/विवरण

- हाम्रो समाजमा बढ्दै गएका नसर्ने रोगहरु, व्यस्त र आधुनिक जिवनशैलीको प्रभावले ब्यक्तिगत तनाव व्यवस्थापन चुनौतीको रुपमा रहेको छ । आयुर्वेद सिद्धान्तमा आधारित स्वास्थ्य जीवनशैलीको माध्यमबाट उक्त चुनौतीहरुको न्यूनीकरण गर्न यो कार्यक्रम राखिएको थियो ।

उद्देश्य

- स्वास्थ्य जीवनशैली प्रवर्दनद्वारा समुदायमा नसर्ने रोगहरुको न्यूनीकरण गर्ने यस कार्यक्रमको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ ।

कार्यक्रम सञ्चालन

- कास्की जिल्ला भित्र रहेका महिला/आमासमूह र युवा समुहलाई एक ठाउँमा बोलाइ आयुर्वेद सिद्धान्तमा आधारित स्वस्थ जीवनशैली र योग सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन बिधि सहितको बिषयबस्तु तयार गरी कार्यक्रम संचालन गरियो ।

सहभागी संख्याः- ९० जना

रुपा गा. पा. ७ रामकोट मिति २०७८/०८/०८-०९ मा २८ जना
अन्नपूर्ण गा. पा. २ मिति २०७९/०३/०४-०५ मा ३८ जना
मादी गा. पा. १० थुम्सीकोट मिति २०७९/०३/२५-२६ मा २४ जना

२. आयुर्वेद क्षारसूत्र सेवा कार्यक्रम संचालनका लागि आवश्यक सामग्री खरिद

विवरण बजेट रु १,५०,०००|-

पृष्ठभूमि/विवरण

- आयुर्वेद चिकित्सा विज्ञानमा प्रभावकारी मानिएका चिकित्सा सेवाहरु थप गर्दै प्रदेश मातहतका आयुर्वेद स्वास्थ्य सस्थाहरुमा सेवा बिस्तार गर्दै प्रभावकारी र गुणस्तरीय आयुर्वेद चिकित्सा सेवा उपलब्ध गराउने अभिप्रायका साथ अर्श भागन्दर लगायतका रोगहरुको उपचारका लागि क्षारसूत्र सेवा संचालनको लागि यो कार्यक्रम आवश्यक परेको हो।

उद्देश्य

- क्षारसूत्र चिकित्साको माध्यमबाट अर्श भागन्दर लगायतका रोगहरुको उपचारका लागि आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरु उपलब्ध गराई सेवा सुनिश्चित गर्ने यस कार्यक्रमको उद्देश्य रहेको छ ।

कार्यक्रम सञ्चालनः

- क्षारसूत्र सेवा संचालनका लागि आवश्यक सामाग्रीहरुको लागत अनुमान सुची, स्पेसिफिकेसन एवम् परिमाण तयार गरि कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गरी श्री वनदुर्गा ट्रेडर्सबाट क्षारसूत्रका लागि आवश्यक कट्री मेशिन खरिद गरियो ।

३. ज्येष्ठ नागरिक आरोग्य सेवा कार्यक्रम

विनियोजित रकम १,५०,०००।-

पृष्ठभूमि/विवरण

- जेष्ठ नागरिक हाम्रो समाजका अग्रज बौद्धिक सम्पति हुन् । नेपालमा जेष्ठ नागरिकहरुको संख्या क्रमश बृद्धि हुँदै गैरहेको छ । जेष्ठ नागरिकहरुलाई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नु राज्यको दायित्व हो । जिल्ला भित्र रहेका जेष्ठ नागरिक सँग सम्बन्धित सस्थाहरु (मानव सेवा आश्रम, बृद्धाश्रम आदि) वा समुदायमा रहेका जेष्ठ नागरिकहरुका स्वास्थ्य सँग सम्बन्धित समस्याहरुको आयुर्वेद चिकित्सा पद्धतिको माध्यमबाट उपचार, परामर्श, साथै स्वास्थ्य प्रवर्धन सम्बन्धी क्रियाकलापहरु द्वारा जेष्ठ नागरिकहरुको स्वास्थ्य सुधार र जीवनशैली सहज गराउनको लागि यो कार्यक्रम आवश्यक भएको हो ।

उद्देश्य

- जेष्ठ नागरिकहरुका स्वास्थ्य सँग सम्बन्धित समस्याहरुको आयुर्वेद चिकित्सा पद्दतिको माध्यामबाट उपचार, परामर्श साथै स्वास्थ्य प्रबर्धन गर्ने यस कार्यक्रमको मूल उद्देश्य हो ।

कार्यक्रम सञ्चालनः

- २०७९/०२/२५ गते पोखरा महानगरपालिका ३२ लामेआहालको राधाकृष्ण वृद्धाश्रम र मिति २०७९/०३/२२ गते पोखरा १७ सितापाइलाके पोखरा वृद्धाश्रममा संचालन गरियो।

लाभाभित संख्या - ८२

४. स्थानीय तहको सहकार्यमा परम्परागत स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई स्थानीय जडीबुटीहरुको पहिचान, संरक्षण, प्रयोगका लागि अभिमूखीकरण कार्यक्रम (पुस्ता हस्तान्तरण)

विनियोजित रकम १,००,०००।-

पृष्ठभूमि/विवरण

- ग्रामिण क्षेत्रमा बहुउपयोगी जडिबुटीहरुको नास हुदै गइ रहेको छ । भएका जडिबुटीहरुको पहिचान, नामकरण, प्रयोगमा कमि हुदै आईरहेको छ, तसर्थ परम्परागत रुपमा प्रयोग भैरहेका जडिबुटीहरुको सम्बर्धन, संरक्षण र प्रयोग गर्नु जरुरि छ । आयुर्वेद स्वास्थ्यकर्मीहरुको ज्ञान सिपको अभिलेखीकरण साथै स्थानीय जडिबुटीहरुको पहिचान, संरक्षण र प्रयोगका बारेमा उनीहरुको क्षमता अभिबृद्धि गरि प्रयोग दर वृद्धि गर्नका लागि यो कार्यक्रम राखिएको हो ।

उदेश्य

- परम्परागत स्वास्थ्यकर्मीहरुको ज्ञान तथा सिपको अभिलेखीकरण गर्ने ।
- स्थानीय जडिबुटीहरुको, पहिचान, संरक्षण र प्रयोग सम्बन्धमा क्षमता अभिबृधि गर्ने ।

कार्यक्रम सञ्चालनः

- अन्नपूर्ण गाउँपालिका १ नागडाँडा र माछापुच्छ्रे गाउँपालिका ६ धिताल छनौट गरी पुस्तौंदेखि परम्परागत स्वास्थ्य सेवामा संग्लन व्यक्तिहरुको तथ्यांक सङ्कलन गरि अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरियो । जिल्लामा पाइने जडिबुटीहरुको सङ्कलन गरि अभिमुकरण, प्रदशनी र छलफल गरियो।

सहभागी संख्याः- ४८

५. पंचकर्म सेवा सञ्चालन तथा विस्तारको लागि आवश्यक आधुनिक वाष्प स्वेदन यन्त्र खरिद (Infrared Sauna Box)

विनियोजित रकम ३,५०,०००|-

पृष्ठभूमि/बिबरण

- आयुर्वेद चिकित्सा विज्ञानमा प्रभावकारी मानिएका चिकित्सा सेवाहरु थप गर्दै प्रदेश मातहतका आयुर्वेद स्वस्थ्य संस्थाहरुमा सेवा विस्तार गर्दै प्रभारवकारी र गुणस्तरीय आयुर्वेद चिकित्सा सेवा उपलब्ध गराउने अभिप्रायका साथ पंचकर्म सेवा सञ्चालन तथा विस्तारका लागि आवश्यक आधुनिक वाष्प स्वेदन यन्त्र (Infrared Sauna Box) खरीद गरी सेवा संचालन गर्नका लागि यो कार्यक्रम राखिएको हो ।

उद्देश्य

- पंचकर्म सेवा संचालन तथा विस्तारका लागि आवश्यक पर्ने सामाग्री उपलब्ध भइ सेवा सुनिश्चित गर्न

कार्यक्रम संचालनः नभएको

६. स्थानीय जडिबुटस संकलन /खरिद गरी चूर्ण औषधि उत्पादनो लागि मेशिन जडान

विनियोजित रकम ७,००,०००|-

पृष्ठभूमि/विवरण

- आयुर्वेद चिकित्सा विज्ञानमा प्रभावकारी मानिएका चिकित्सा सेवाहरु थप गर्दै प्रदेश मातहतका आयुर्वेद स्वस्थ्य संस्थाहरुमा सेवा विस्तार गर्दै प्रभारवकारी र गुणस्तरीय आयुर्वेद चिकित्सा सेवा उपलब्ध गराउने अभिप्रायका साथ स्थानिय स्तरमा उपलब्ध हुने जडिबुटीको समुचित प्रयोग साथै जडिबुटी खरिद गरि चूर्ण औषधि उत्पादनका लागि आवश्यक पर्ने पूर्वाधार निर्माण साथै सामाग्रीहरु स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले उपलब्ध गराएको Specification अनुसार खरिद गरी सेवम सञ्चालन गर्नका लागि यो कार्यक्रम राखिएको हो ।

उद्देश्य

- स्थानिय स्तरमा उपलब्ध हुने जडिबुटीको समुचित प्रयोग साथै जडिबुटी खरिद गरि चूर्ण औषधि उत्पादन गरि वितरणका लागि आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरु उपलब्ध गराई सेवा सुनिश्चित भई औषधीको उपलब्धता हुने ।

कार्यक्रम सञ्चालन

- सावजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा खरिद नियमावली २०६४ (संशोधन सहित) तथा गण्डकी प्रदेश कार्य संचालन निर्देशिका खर्चको मापदण्ड २०७५ (गण्डकी प्रदेश) अनुसार लागत अनुमान बनाई स्वीकृत पश्चात कार्य अगाडि बढाइ आवश्यक औषधिहरुको सुची, स्पेसिफिकेसन र परिमाण तयार गरि कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गरी औषधि खरिद गरियो ।खरिद गरिएका सामाग्रीहरु रुजु गरि दाखिला पश्चात भुक्तानी गरियो ।

७. आधारभुत एवं अत्यावश्यक औषधि खरिद

विनियोजित रकम २,००,०००|-

पृष्ठभूमि/विवरण

- जिल्ला स्थित आयुर्वेद स्वास्थ्य सस्थाहरु मार्फत प्रदान गरिने आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवा, प्राथमिक उपचारका लागि अत्यावश्यक औषधि तथा औषधि जन्य सामाग्रीहरुको खरिद गरी आयुर्वेद स्वास्थ्य सस्थाहरुबाट गुणस्तरीय सेवा प्रदानको लागि यो कार्यक्रम राखिएको छ ।

उद्देश्य

- निःशुल्क औषधिहरु सहितको सेवा निरन्तर प्रवाह गर्ने ।

कार्यक्रम सञ्चालनः

- सावजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा खरिद नियमावली २०६४ (संशोधन सहित) तथा गण्डकी प्रदेश कार्य संचालन निर्देशिका खर्चको मापदण्ड २०७५ (गण्डकी प्रदेश) अनुसार लागत अनुमान बनाई स्वीकृत पश्चात कार्य अगाडि बढाइ आवश्यक औषधिहरुको सुची, स्पेसिफिकेसन र परिमाण तयार गरि कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गरी स्वीकृति आयुर्वेदालयबाट औषधि खरिद गरियो।खरिद गरिएका सामाग्रीहरु रुजु गरि दाखिला पश्चात भुक्तानी गरियो।खरिद गरिएका आयुर्वेद औषधिहरु अमलकी चूर्ण, दशमूल चूर्ण, अविपत्तिकर चूर्ण, सितोपलादि चूर्ण, हिंग्वाष्टक चूर्ण, महानारायण तेल हुन ।

८. प्रयोगशाला सेवाको सामाग्री खरिद

विनियोजित रकम १००,०००|-

पृष्ठभूमि/विवरण

- जिल्ला स्थित आयुर्वेद स्वास्थ्य सस्थाहरु मार्फत प्रदान गरिने आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवालाई थप गुणस्तरीय वनाउन प्रयोगशाला सेवा समेत प्रदानको लागि यो कार्यक्रम राखिएको छ ।

उद्देश्य

- प्रयोगशाला सेवा संचलनका लागि आवश्यक सामाग्री उपलब्ध हुने ।

कार्यक्रम सञ्चालन

- सावजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा खरिद नियमावली २०६४ (संशोधन सहित) तथा गण्डकी प्रदेश कार्य संचालन निर्देशिका खर्चको मापदण्ड २०७५ (गण्डकी प्रदेश) अनुसार लागत अनुमान बनाई स्वीकृति पश्चात कार्य अगाडि बढाइ आवश्यक सामाग्रीहरुको सुची, स्पेसिफिकेसन र परिमाण तयार गरि कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गरी आवश्यक सामाग्री खरिद गरियो ।खरिद गरिएका सामाग्रीहरु रुजु गरि दाखिला पश्चात भुक्तानी गरियो ।
- लाभान्वित संख्याः- ५५०

९. कार्यालयको लागि आवश्यक मेशिनरी औजार खरिद

विनियोजित रकम ५००,०००|-

पृष्ठभूमि/विवरण

- जिल्ला स्थित आयुर्वेद स्वास्थ्य सस्थाहरुमा कार्यालयकव दैनिक क्रियाकलाप संचालनको लागि आवश्यक पर्ने कम्प्युटर प्रिन्टर फोटोकपी मेशिन लगायतका सामाग्री खरिद गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ ।

उद्देश्य

- कार्यालयको दैनिक प्रशासनिक कामकाजलाई चुस्त र दुरुस्त बनाउन ।

कार्यक्रम सञ्चालन

- सावजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा खरिद नियमावली २०६४ (संशोधन सहित) तथा गण्डकी प्रदेश कार्य संचालन निर्देशिका खर्चको मापदण्ड २०७५ (गण्डकी प्रदेश) अनुसार लागत अनुमान बनाई स्वीकृति पश्चात कार्य अगाडि बढाइ आवश्यक सामाग्रीहरुको सुची, स्पेसिफिकेसन र परिमाण तयार गरि कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गरी आवश्यक ल्यापटप, कलर प्रिन्टर, ब्याकअपको लागि इन्भर्टर र व्याट्री, इन्टरकम, खरिद गरियो ।खरिद गरिएका सामाग्रीहरु रुजु गरि दाखिला पश्चात भुक्तानी गरियो ।

१०. कार्यालयको लागि आवश्यक फर्निचर तथा फिक्चर्स खरिद

विनियोजित रकम ५००,०००|-

पृष्ठभूमि/विवरण

- जिल्ला स्थित आयुर्वेद स्वास्थ्य सस्थाहरुमा कार्यालयकव दैनिक क्रियाकलाप संचालन लागि आवश्यक पर्ने टेबुल, कुर्सी, दराज, सोफा लगायतका फर्निचर सामाग्री खरिद गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ ।

उद्देश्य

- कार्यालयको दैनिक प्रशासनिक कामकाजलाई चुस्त र दुरुस्त बनाउन ।

कार्यक्रम सञ्चालन

- सावजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा खरिद नियमावली २०६४ (संशोधन सहित) तथा गण्डकी प्रदेश कार्य संचालन निर्देशिका खर्चको मापदण्ड २०७५ (गण्डकी प्रदेश) अनुसार लागत अनुमान बनाई स्वीकृति पश्चात कार्य अगाडि बढाइ आवश्यक सामाग्रीहरुको सुची, स्पेसिफिकेसन र परिमाण तयार गरि कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गरी आवश्यक पर्दा स्टोरको र्याक, औषधि वितरण कक्षमा र्याक खरिद गरियो ।खरिद गरिएका सामाग्रीहरु रुजु गरि दाखिला पश्चात भुक्तानी गरियो ।

११. कार्यालयको वेवसाइट निर्माण

विनियोजित रकम १५०,०००|-

पृष्ठभूमि/विवरण

- सूचनाकव वैज्ञानिक व्यवस्थापनले कार्यक्षमता वृद्धि गर्न मात्र नभई कार्यगत प्रभावकारीता समेत थप्ने हुँदा सूचना प्रविधि मैत्री सेवाको विकास अहिलेको अपरिहार्यता भएको छ ।कार्यालयको वेवसाइट निर्माण गरी सबै सूचना सहज रुपमा पाउने र दैनिक अपडेट गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ ।

उद्देश्य

- कार्यालयको सूचना व्यवस्थापन प्रणालीलाई सफ्टवेयर प्रयोग गर संचालनमा ल्याउन ।

कार्यक्रम सञ्चालन

- सावजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा खरिद नियमावली २०६४ (संशोधन सहित) तथा गण्डकी प्रदेश कार्य संचालन निर्देशिका खर्चको मापदण्ड २०७५ (गण्डकी प्रदेश) अनुसार लागत अनुमान बनाई स्वीकृति पश्चात कार्य अगाडि बढाइ आवश्यक सामाग्रीहरुको सुची, स्पेसिफिकेसन र परिमाण तयार गरि कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गरी कार्यालयको वेवसाइट निर्माण गरियो ।खरिद गरिएका सामाग्रीहरु रुजु गरि दाखिला पश्चात भुक्तानी गरियो ।

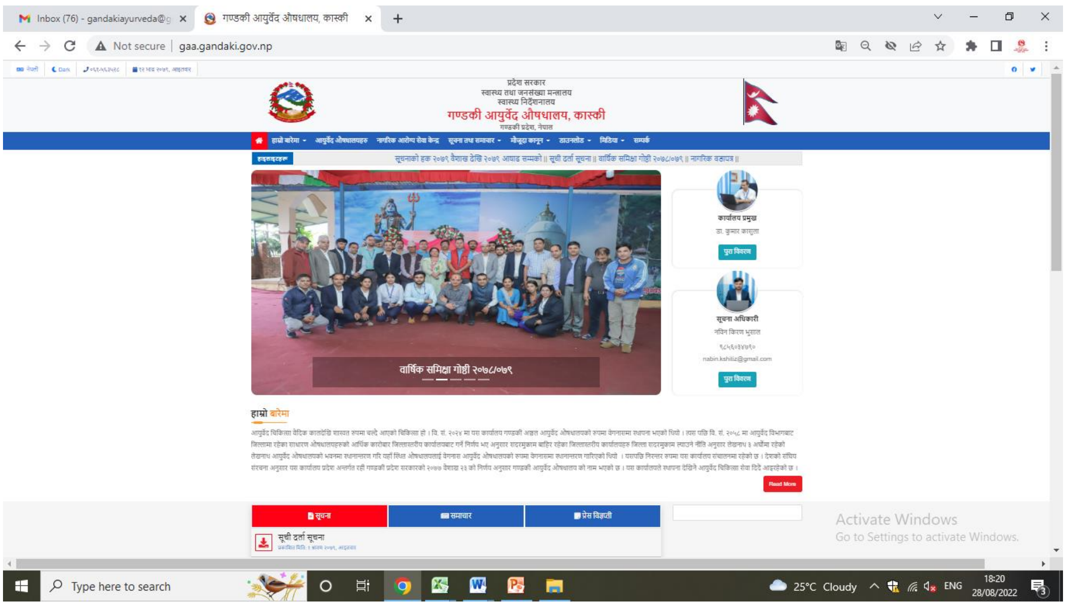

१२. कार्यालय भवनको मर्मत तथा संभार

विनियोजित रकम ५००,०००|-

पृष्ठभूमि/विवरण

- सरकारी स्वामित्वमा रहेका भवनको उचित रेखदेख, मर्मत ,रंगरोगन र धारा पानी साथै विद्युत मर्मत जस्ता कार्यहरु गरी सरकारी सम्पत्तिको संरक्षण गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ ।

उद्देश्य

- सरकारी स्वामित्वमा रहेका भवनको मर्मत संभार गरी सुरक्षित राख्न ।

कार्यक्रम सञ्चालन

- सावजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा खरिद नियमावली २०६४ (संशोधन सहित) तथा गण्डकी प्रदेश कार्य संचालन निर्देशिका खर्चको मापदण्ड २०७५ (गण्डकी प्रदेश) अनुसार लागत अनुमान बनाई स्वीकृति पश्चात कार्य अगाडि बढाइ आवश्यक सामाग्रीहरुको सुची, स्पेसिफिकेसन र परिमाण तयार गरि कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गरी आवश्यक मर्मत संभार र रंगरोगन गरियो ।खरिद गरिएका सामाग्रीहरु रुजु गरि दाखिला पश्चात भुक्तानी गरियो ।

८. बार्षिक लक्ष्य अनुसार सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरु

क) कार्यालयलाई प्रदेशबाट प्राप्त सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरुको बिबरण

क्र स	कार्यक्रम शिर्षक	सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरुको बिबरण	गरिएका प्रयासहरु	सम्पादन हुन नसकेका कारणहरु	कैफियत
१	२२५२२ (२.७.२२.७३)	पञ्चकर्म सेवा संचालन तथा विस्तारको लागि आवश्यक आधुनिक वाष्प स्वेदन यन्त्र खरिद (Infrared Sauna box)	खरिद प्रयास गरेको	कोभिड तथा विलासिताका सामान खरिदमा राष्ट्र बैंकद्वारा रोक	

९ प्रगित विवरणहरु अनुसुचि २

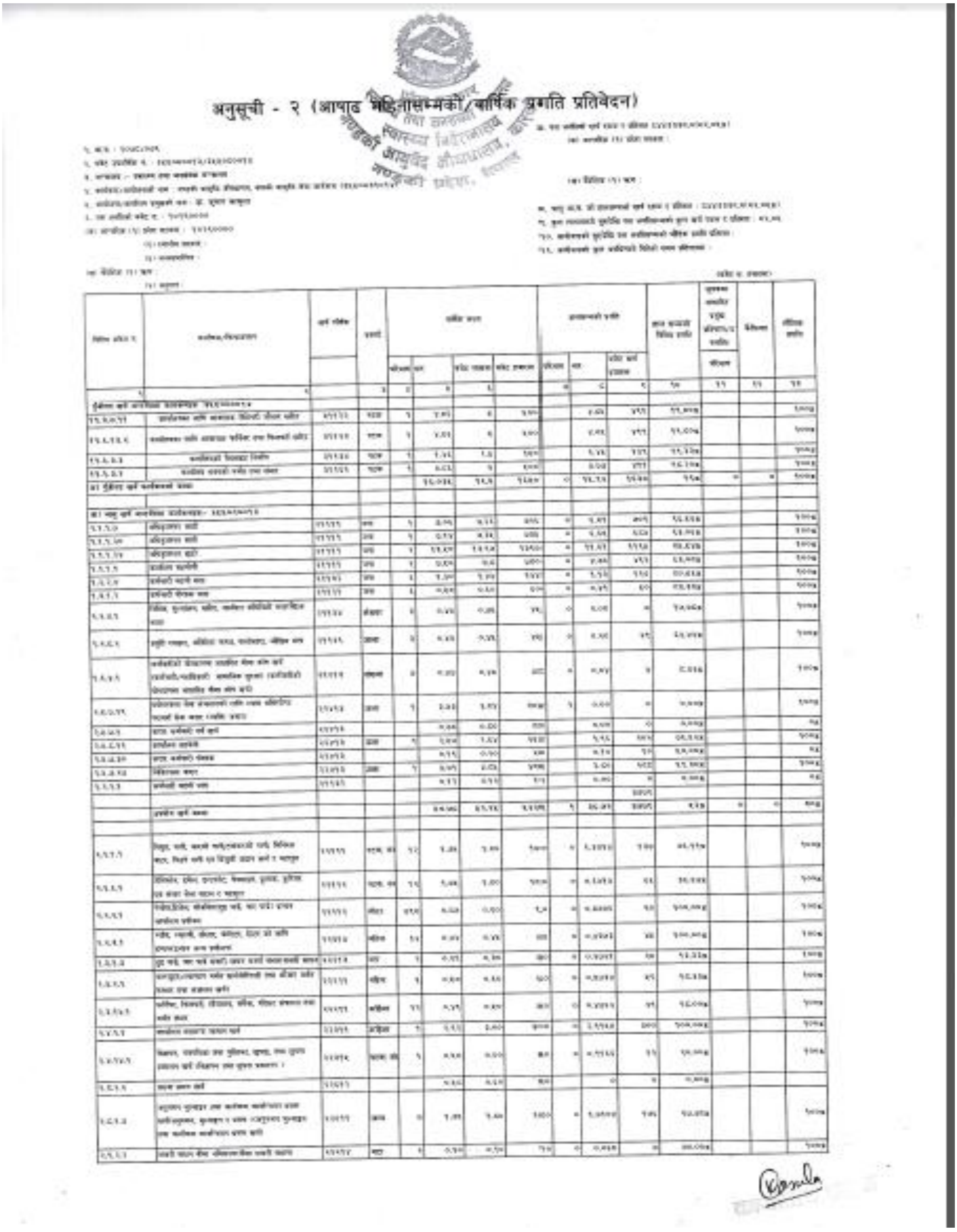

अनुसूची - २ (आषाढ महिनासम्मको/वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन)

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	०	[illegible]	[illegible]	[illegible]			[illegible]
	[illegible]				[illegible]	[illegible]	[illegible]	०	[illegible]	[illegible]	[illegible]	०	०	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]			[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]			[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]			[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]			[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]			
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]			[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]			[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]			[illegible]
	[illegible]				[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	०	०	[illegible]
	[illegible]				[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	०	०	[illegible]
(ख) पूँजीगत खर्चको जम्मा:					[illegible]	[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]			
(ग) कार्यक्रम खर्चको जम्मा (क+ख):					[illegible]	११	[illegible]		११	[illegible]	[illegible]			
(घ) उपभोग खर्च :					[illegible]	[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]			
(ङ) कार्यालय सञ्चालन खर्च :					[illegible]	[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]			
(च) कुल जम्मा (ग+घ+ङ):					१००	[illegible]	[illegible]	०	८१	[illegible]	[illegible]	०	०	०

गण्डकी आयुर्वेद औषधालय, कास्की

[illegible]

	[illegible]			[illegible]	[illegible]	[illegible]
चालु खर्च	[illegible]			[illegible]	[illegible]	[illegible]
पूँजीगत खर्च	[illegible]			[illegible]	[illegible]	[illegible]
चालु + पूँजीगत जम्मा	[illegible]		०	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[signature]

प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
गण्डकी आयुर्वेद औषधालय, कास्की
गण्डकी प्रदेश, नेपाल

अनुसूची - २ (आषाढ महिनासम्मको/वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन)

[illegible]

[illegible]	[illegible]
	जम्मा

[illegible]

प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
आयुर्वेद औषधालय, कास्की
गण्डकी प्रदेश, नेपाल

१० विविध

११.१ कार्यक्रम कार्यान्वयन एवं सेवा प्रवाहका सबल पक्षहरुः-

क.सं.	सवल पक्षहरु
१	पूर्वकर्म(स्नेहन, स्वेदन), स्वस्थ जीवनशैली आदि आयुर्वेद चिकित्साका पद्धतिहरुबाट नसर्ने रोग तथा दिर्घ रोगीहरुको रोग न्यूनिकरण र रोकथाममा सहयोग भएको छ । स्वास्थ्य प्रबन्धनात्मक योग र रोग अनुसारको योग गर्न परामर्श दिइएको ।
२	विरामीहरुलाइ स्थानिय स्तरमा पाइने जडिबुटीहरु महत्व तथा उपयोग गर्ने तरिका बारे जानकारी दिइएको । जडिबुटीहरुको पहिचान र सुरक्षित प्रयोग बारे सुचित गरिएको ।
३	नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र स्थापनाबाट तल्लोतह सम्म आयुर्वेद सेवा पुगेको।
४	आयुर्वेदको प्रचार प्रसारबाट गुणस्तरीय आयुर्वेद सेवामा विश्वास बढेको छ ।
५	पूर्वकर्म कार्यक्रम अन्तर्गतको स्नेहन, स्वेदन, जानुवस्ति, कटिवस्ति, शिरोधारा आदि आयुर्वेद चिकित्सा उपक्रमहरुको प्रभाव राम्रो देखिएको ।
६	कोभिड संक्रमणमा आयुर्वेद उपचार पाउँदा खुशी व्यक्त गरिएको ।
७	प्रयोगशाला सेवा सन्चालन भए सँगै सेवाको प्रभावकारितामा बिश्वसनियता बढेको ।

११.२ कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्या, समस्या समाघानका लागि गरिएका उपाय तथा जिम्मेबार तह

क्रस.	क्षेत्र	कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरु	समस्या समाघानका उपाय	जिम्मेबार तह
१		सबारी साधन को कारण दुर्गम स्थानमा कार्यक्रम गर्न नसकिएको	सवारी साधन खरिद गर्नुपर्ने	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
२		बजेट कम बिनियोजनको कारण धेरै area coverage गर्न नसकिएको	थप बजेट विनियोजन हुनुपर्ने	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
३		कार्यालय भवनको भौतिक अवस्था कमजोर र कोठा अभावमा थप सेवा विस्तार गर्न नसकिएको	नयाँ भवन निर्माण वा तल्ला थप गर्ने वा ट्रस निर्माण	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
४		कर्मचारीलाई नियमित तालिमको अभाव	वर्षमा कम्तीमा ३/४ क्षमतावृद्धि तालिम हुनुपर्ने	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
५		जनशक्ति अभाव	O & M सर्भे गरि आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने र सबै जिल्लाहरुको कार्यालयको सेवा एकरुपताको लागि	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

			MSS लागु गर्नुपर्ने	

११.३ कार्यक्रम कार्यान्वयन एवं सेवा प्रवाहका चुनौतीहरुः-

क्रसं.	चुनौतिहरु
१	थप सुविधा र सेवायुक्त विशेषज्ञ सहितको आयुर्वेद अस्पताल नहुनु ।
२	कर्मचारीलाई तालिमको व्यवस्था कम हुनु ।
३	भौतिक पूर्वाधारको कमी हुनु साथै कर्मचारी आवास नहुनु ।
४	आयुर्वेद कार्यक्रमको बजेट न्युन हुनु ।
५	दरबन्दी संशोधन गरी समयानुकुल थप सेवा दिने गरी कर्मचारीको व्यवस्था गरिनु पर्ने ।
६	स्वास्थ्य प्रबधर्नात्मक र उपचारात्मक सेवाका लागि स्पस्ट कार्यक्रम र निर्देशन हुनु पर्ने ।

११.३ कार्यक्रम कार्यान्वयन एवं सेवा प्रवाह गर्दाका मुख्य सिकाईः-

१. आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम सञ्चालनले गर्दा जनमानसमा आयुर्वेद चिकित्सा सेवा प्रति विश्वास बढेको

२. कार्यक्रम समयमा नै शुरु गर्नुपर्ने

३. ऐन नियमको अध्ययन गरीरहनु पर्ने

४. समुदायको आवश्यकता अनुसारको कार्यक्रम बनाउनु पर्ने

५. कुनै पनि कार्यक्रम गर्दा स्थानीय जनप्रतिनिधिहरुको एवं जनसहभागिता सुनिस्चित गर्नुपर्ने

६. कार्यक्रम निरन्तरताको सुनिस्चितता हुनुपर्ने र संचालन प्रक्रियाको बारेमा ओरियन्ट हुनपर्ने

७. पुर्बकर्म, पंचकर्म, तथा क्षार सुत्र सेवा प्रभावकारी ढंगले संचालन गर्नको लागि आवश्यक जनशक्ति सहितको अन्तरङ्ग (INDOOR) सेवा बिस्तार गर्नुपर्ने

८. अत्यावश्यक आयुर्वेद औषधिहरुको सुची परिमार्जन गरि औषधिहरु थप गर्नुपर्ने

११.४ कार्यालयका नियमित बैठक

क्रस.	बैठक मिति	नियमित बैठकका मुख्य एजेन्डाहरु	गरिएका निर्णयहरु	जिम्मेबारी
१	२०७८/४/३	नियमित स्टाफ बैठक, जिम्मेवारी बाँडफाँड, खरिद इकाई गठन, का. स. मू. र सम्पत्ति विवरण	नियमित मासिक बैठक बस्ने, जिम्मेवारी बाँडपाँडमा सूचना अधिकारी र प्रशासन नविन किरण भुसाल, स्टोर सीता शर्मालाई दिने, खरिद इकाईको संयोजक नविन किरण भुसाल हुने, मूल्याङकन समितिको संयोजक कार्यालय प्रमुख रहने, का.स.मू. र सम्पत्तिक विवरण छिट्टै भर्ने	
	२०७८/४/१३	जिन्सी निरिक्षण प्रतिवेदन र जिन्सी	जिन्सी सामानहरुकव निरिक्षण गरी	

२		खाता अद्यावधिक गर्ने बारे, कार्यक्रम कार्ययोजना बारे	प्रतिवेदन पेश गर्न र अनलाइनमा पनि राख्ने प्रयास गर्न श्री नविन किरण भुसाल र श्री सीता शर्मालाई जिम्मेवारी दिने, स्वीकृत कार्यक्रमहरुको कार्ययोजना तयार गर्ने	
३	२०७८/५/९	गत आ.व. देखि कार्यरत करार कर्मचारीहरुको सम्झौता, थुम्सिकोट पिएचसीमा आयुर्वेद चिकित्सक नियुक्ति, रिक्त कार्यालय सहयोगी नियुक्ति	गत आ. व. देखि कार्यरत करारका कर्मचारीहरुको पौष मसान्तसम्मको लागि करार समझौता गर्ने, थुम्सीकोट पिएचसीमा रिक्त आयर्वेद चिकित्सकको लागि स्थानीयस्तरमा प्रकाशन हुने राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा विज्ञापन गर्ने, रिक्त कार्यालय सहयोगीको लागि सूचनापाटी विज्ञापन टाँस गरी निवेदन आव्हान गर्ने	
४	२०७८/६/१९	थुम्सीकोट पिएचसीमा आयर्वेद चिकित्सक करार नियुक्ति, कार्यालय मर्मत सम्भार मेशिनरी औजार खरिद, कार्यालय सहयोगी करार नियुक्ति बारे	थुम्सीकोट पिएचसीमा आयर्वेद चिकित्सक करार नियुक्ति गर्न विज्ञापन गर्ने, कार्यालय मर्मतसम्भार र रंगरोगन तथा मेशिनरी सामान खरिदको इष्टिमेट तयार गरी दरभाउपत्र आव्हान गर्ने, कार्यालय सहयोगीमा काम गर्न इच्छित श्री शोभा खनाल पौडेललाई करारमा नियुक्ति गर्ने, दशैंको शुभकामना आदानप्रदान कार्यक्रम गर्ने	
५	२०७८/७/७	थुम्सीकोट पिएचसीमा आयर्वेद चिकित्सक करार नियुक्तको लागि अन्तर्वार्ता सम्बन्धमा	अन्तर्वार्ताको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय पोखराबाट आयुर्वेद विज्ञ १ जिल्ला/ इलाका प्रशासन कार्यालयका अधिकृत १ र प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट अधिकृत १ लाई अन्तर्वार्ताकर्ताको रुपमा आमन्त्रण गर्ने	
६	२०७८/७/१०	थुम्सीकोट पिएचसीमा आयर्वेद चिकित्सक करार नियुक्ति	२०७८/७/८ गतेको अन्तर्वार्ता पश्चात शिफारिस भएका डा. अच्युत शाली घिमिरेलाई ७ दिन भित्र सम्झौता गर्न आउने सूचना प्रकाशन गर्ने	
७	२०७८/८/१	स्वास्थ्य प्रवर्धनको लागि जिवनशैली परिवर्तन कार्यक्रम संचालन	रुपा गा. पा. ७ हंसपोखरी आयुर्वेद औषधालयर वडा कार्यालयको समन्वयमा कार्यक्रम संचालन गर्ने	
८	२०७८/९/२	परम्परमगत स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई जडिबुटी सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम	अन्नपूर्ण गा. पा. १ नागडाँडामा रहेको नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र र वडा कार्यालयसँगको समन्वयमा गर्ने	
९	२०७८/९/१४	निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर सम्बन्धमा	पौष १९ गते पोखरा २२	

			पुम्दीभुम्दीमा एक दिने निःशुल्क आयुर्वेद स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्ने	
१०	२०७८/१०/२	करार कर्मचारीहरुको करार सम्झौता सम्बन्धमा	कार्यक्रम एवं अन्य कर्मचारीहरुको सम्झौता २०७९ आषाढ मसान्त सम्मके लागि गर्ने	
११	२०७८/११/२०	विद्यालय आयुर्वेद शिक्षा तथा योग र क्षमता अभिवृद्धि तालिम सम्बन्धमा	२०७८ चैत्र पहिले हप्तामा विद्यालय आयुर्वेद शिक्षा तथा योग र क्षमता अभिवृद्धि तालिम गर्ने	

भावी कार्य योजना

- बजेटको अख्तियारी समयमै आए बार्षिक कार्यक्रम निर्धारित समयमै कार्यक्रम सम्पन्न गर्ने ।
- विस्तारित सेवामा अकुपंचर फिजियोथेरापी क्षारसूत्र सःशुल्क फार्मेसी समिति मार्फत संचालन गर्ने ।
- प्रदेशस्तरीय आयुर्वेद तालिम साइट बनाउनको लागि निरन्तर प्रयास गर्ने।

निष्कर्ष र सुझाव

समग्र रुपमा आ. व. ०७८/७९ मा ९६ प्रतिशत भौतिक प्रगति र वित्तिय प्रगति ८२.६५ प्रतिशत भएको हुदा आयुर्वेद सेवा प्रबाह राम्रो मान्न सकिन्छ ।

कार्यालयलाई आगामी बर्ष सबारीसाधन को उपलब्धता हुनु आनिबर्य नै छ ।

कार्यालयले आयोजना गरिएको वार्षिक समिक्षा गोष्ठीबाट प्राप्त भएका सुझावहरु

- **तत्काल गर्न सकिने**

  १) कास्की जिल्ला भित्र रहेका औषधालयहरुमा पालो पालो रिपोटिङ बैठक बसी भएका समस्याको समाधानको बाटो पहिल्याउन निर्देशनालयबाट १ प्रतिनिधि, गण्डकी आयुर्वेद औषधालयबाट १ प्रतिनिधि र समस्या भएको ओषधालयको १ प्रतिनिधिको समिति बनाई छलफल एवं समन्वय मार्फत समस्या समाधानको पहल गर्नुपर्ने ।

  २) परम्परागत स्वास्थ्यकर्मीहरुको लगत संकलन एवं उनीहरुसँग रहेको ज्ञानको लिपिवद्ध गरी संरक्षणको पहल गर्नुपर्ने ।

  ३) आयुर्वेद स्वास्थ्यकर्मीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न वर्षमा कम्तिमा ३ वटा तालिमको व्यवस्था मिलाउनुपर्ने ।

४) कास्की जिल्ला भित्र रहेको जडिबुटिहरुको लगत संकलन, प्रकाशन र व्यवसायीक खेती सम्बन्धी तालिम एवं जडिबुटि खरिदको प्रत्याभूति गर्ने ।

५) हरेक औषधालयहरुमा स्नेहन, स्वेदन, शिरोधारा, वस्ति, नस्य, अभ्यङ्ग आदि उपक्रमहरुको संचालनको लागि अभ्यङ्गकर्ताको रुपमा १ पुरुष र १ महिलाको दरबन्दीको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

६) जेष्ठ नागरिकको लागि घुम्ती शिविरहरु संचालन गर्ने ।

७) स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरुलाई आयुर्वेद, स्वास्थवृत, जीवनशैली व्यवस्थापन, योग सम्बन्धी थप अभिमुखीकरण तालिम संचालन गर्नुपर्ने ।

८) आयुर्वेद सेवाको गुणस्तर कायम राख्न अधिकार सम्पन्न अनुगमन समिति गठन गरी नियमित अनुगमन गर्नुपर्ने ।

- **अल्पकालमा गर्न सकिने**

१) वेगनास आयुर्वेद औषधालयको नाममा रहेको ५० रोपनी जग्गामा रोपिएका १४०० जडिबुटिहरको नाम, प्रयोज्य अङ्ग, प्रयोग बारे जानकारी सहितको नेमप्लेट तयार गरी त्यसको संरक्षण, पहिचान एवं सामान्य प्रयोगको ज्ञान लिने उद्देश्यले महिनामा १ विद्यालयबाट कक्षा ९-१० का विद्यार्थीहरुलाई अवलोक भ्रमण गराउने सो को लागि जडिबुटि उद्यानको हेरचाह गर्न २ माली र १ द्रव्यगुण विज्ञ वा आयुर्वेद चिकित्सको व्यवस्था प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको सहकार्यमा गर्नुपर्ने ।

२) हरेक जिल्ला स्तरीय आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई जनशक्ति थप सहित अस्पतालको रुपमा विकास गर्नुपर्ने ।

३) देउराली आयुर्वेद औषधालयको नाममा प्राप्त जग्गामा औषधालय भवन निर्माणको लागि गाउँपालिका र प्रदेश सरकारको सहकार्यमा आ. व. २०७९।०८० मा बजेटको व्यवस्था गर्नुंपर्ने ।

४) स्वास्थ्य शिक्षाको पाठ्यक्रमा आयुर्वेद एवं वैकल्पिक चिकित्सा पद्धतिहरुको केही पाठहरु तयार गरी आगामी शैक्षिक सत्रबाट अध्ययन अध्यापन शुरु गर्नुपर्ने ।

- **दीर्घकालमा गर्न सकिने**

१) गण्डकी आयुर्वेद औषालयलाई प्रदेशस्तरीय आयुर्वेद तालिम केन्द्रको रुपमा विकास गर्न कार्यालयको नाममा रहेको जग्गामा स्केच अनुसारको भवन निर्माण गर्न आगामि आ.व. मा रु दुई करोड बजेटको व्यवस्था गर्ने र आवश्यक पर्ने थप जनशक्तिको लागि इ ७ : सर्भे गरी थप पदको पदपूर्ति गर्न प्रदेश सारकालाई अनुरोध गर्ने (आयुर्वेद चिकित्सक २, तालिम संयोजक १, प्रशासनिक कर्मचारी २, लेखा १, कविराज २, अभ्यङ्गकर्ता २ (१ पुरुष/१ महिला), सरसफाइ कर्मचारी ३, स्टाफ नर्स ३, फिजियोथेरापी १, योग प्रशिक्षक १ आदि ।

२) आयुर्वेद औषधिहरुको गुणस्तर मापन गर्न सक्ने प्रयोगशालाको स्थापना गरी, आयुर्वेद औषधीहरुको गुणस्तर कायम राख्न अनुगमन गर्नुपर्ने ।

३) हरेक वडामा आयुर्वेद सेवा पुर्‍याउने उद्देश्यले थप सेवा केन्द्रहरको स्थापना एवं संचालन गर्दै जानुपर्ने ।

११ फोटोहरु